lekké melegítette testüket. Az Ilonka elzsírosodott száján édes bizalommal fakadt fel a kérdés:

– Író bácsi, ugye én most a maga kislánya leszek?

A hosszú ember kibomló nagy szárnyak lendítését érezte, és valami tedeumos orgona boldog riadását hallotta. Majdnem a bal fülét kínálta meg a rálepő örömben a szalonna boldogságával:

– Természetes, Kucorka Katica a Barnabás bácsi egyetlen lánya lesz. Holnap szerez pénzt író bácsi, ha a föld fenekéről is. Veszünk egyszerre egy oldal szalonnát. És mamukát is szépen eltemettetjük.

A lányka egy percre megint bánatosra hervadt. Kigömbölyödött egy könny a szemébe, ránézett a szalonnára, s bánatát együtt ette a jó falattal. Sóhajtott egy lecsúsztató nagyot. Aztán hosszú kémleléssel nézte a hosszú embert. Nézte a különösen hosszú fejet. A sötét haj lelógó hollószárnyait, melyeket elég korán, a negyvenharmadik év küszöbén itt is, ott is, megült a dér. Nézte a magas homlok jóságát és a cigányosan sötét arcból előbámuló kék szemeket. Olyan gyermekek, olyan egykorú pajtások voltak vele e szemek. Nézte a nagy, görbe orr szelíd lemondását, az arcok mély árkait s a széles száj meleg apaságát. A hosszú, ráncolt fekete nyak kibuggyanó panaszát, a vállak dús esettségét, az egész két méter három centiméter embercsodát. Komoly volt a gyermek arca, de mosolygott is, mintha régi temető barna bánatában szedegetne szép kék ibolyákat. Végre sajátos messziről jövő hangon szólt:

– Író bácsi!

– Mi az, Fityfiritty?

– Olyan furcsa maga.

– Na, miért vagyok én furcsa?

– Mert más ember vagy szép, vagy csúnya. Maga pedig olyan szép és olyan csúf.

Barnabás úrból olyan kacagáshullám löccsent ki, hogy a szájában lévő falatokat is szétrepítette:

– Óriási! Zengő Gizi, maga a legcsodálatosabb kislány a világon. Hát azt, hogy szép vagyok, még csak érteném. De miért vagyok én olyan csúf?

Ilonka tréfásan, egy kissé félénken válaszolta:

– Mert minden olyan hosszúkás az író bácsin.

– Hm, hm – morgott a hosszú ember, és egy kissé elszontyolodott. Felkelt, és az egyik ablakpárkányról levett egy szomorkás, repedezett kézitükröt. Így tartotta, úgy tartotta, hogy különböző világításban lássa magát. Szabadon maradt kezével simított egyet-kettőt a haján, ujjait végighúzta a homlokán, arca mélyebb vonásain, oda-odaközelítette arcához a tükröt, majd jó messzire tartotta. Fogai közt, tudtán kívül, csendesen dudorászta:

– *Maradt itthon kettő-három nyomorult,*
Rátok, lányok, még az ég is beborult.

Letette a tükröt. Visszaült a helyére. Hallgatott. A gyermek – még saját nagy bánata árnyékában – megérezte, hogy árnyék esett az ő nagy barátjára is. Székét Barnabás úr mellé cipelte, kis testét odahízelegte a hallgató emberhez, megölelő, forró hangon kérte:

– Író bácsi, mondjon mesét.

A hosszú ember felkacagott. Kacagott, kacagott, és kék szeméből csurgott a nedvesség arca mélyebb barázdáiba. Aztán megcsókolta a ráhajló gyermekfejet, mondta:

– Ha megígéri Fityfiritty, hogy holnap szépen kitakarítja a szobámat, főz magának kávét, és nem megy addig sehová, még mamukához sem, amíg vissza nem jövök, akkor mesélek.

A gyermek megígérte. A hosszú ember mesélni kezdett.

– Volt egyszer, hol nem volt, volt egy csodálatos ország. Ez az ország nagyon boldog volt. A házak falai csokoládéból, a kémény habos rolóból, a villanykörték pedig kis világító kuglerból voltak. Még a telegráfdrót is medvecukorból volt. A gyermekek az iskolában nem számtant, nyelvtant, történelmet és más effélét tanultak. Hanem volt madártej-óra, sültcsirke-óra, almásbéles-óra és ehhez hasonlók, és a gyermekek az evésben versenyeztek. Ezért mindenkinek tiszta kitűnője volt.

Ebben az országban Nyurga király uralkodott. Azért hívták nyurgának, mert már csecsemőkorában is olyan hosszú volt, hogy az ország leghosszabb kéményét kellett hosszában kettéhasítani, hogy az egyik fele a bölcsője legyen. Nagykorára pedig akkorára nőtt, hogy amikor fésülködött, csak úgy potyogtak ki a hajából a beleragadt csil-

lagok. Borbélyra pedig nem is igen volt szüksége. Ha kipelyhedzett a szakálla, csak odadörzsölte az újhold éléhez, s már olyan sima volt az arca, mint a biliárdgolyó.

Nyurga király nagyon jó ember volt, mert az ő hosszúságában több jóság fért el. Földet kért valaki tőle: adott földet, aranyat kért: telerakta arannyal. Nem volt olyan kérés, amelyet ne teljesített volna. Ezért mindenki utálta, mert mindenki adósnak érezte magát vele szemben. Egyszer az ország három legszemtelenebb koldusa elment a királyhoz.

– Király, add nekem a koronádat! – mondta az első.

– Itt van, légy boldog vele – szólt a király, és odaadta ékes koronáját.

– Király, add nekem a palástodat! – mondta a másik.

– Itt van, de vigyázz, el ne botolj benne – mondta a király.

– Nyurga, add nekem az uralkodói pálcádat! – szólt a harmadik koldus.

A pálca már a kezében is volt. A három koldus elkezdte kiabálni a népeknek:

– Mit adja ez a pasas a királyt itt a nyakatokon? Hiszen még koronája, palástja, uralkodói pálcája sincs. Közönséges csaló! Kergessétek el!

– És még ő mert nekem egy véka aranyat adni – kiáltotta dühösen egy ember. – Nekem, akinek már a nagyapám is miniszteri tanácsos volt! Nesze, gyalázatos!

És megdobta egy rohadt tökkel Nyurga királyt. Egy asszony felvisított:

– Nekem meg egy házat tukmált a nyakamra a hencegő, pedig az én anyám a Köpczös gróféknál volt komorna! – és a dühös asszony kalaptűjét beszúrta a Nyurga karjába.

Mindenki kidühöngte tartozását Nyurga királyon, mindenki bántotta. Letépték róla szép ruháját, megköpdösték, kikergették az országból. Ment, ment szegény toprongyos Nyurga király, három éjjel és három nap ment az ország útján. A harmadik nap estéjén nagyon fáradt lett, és olyan éhes lett, hogy egy sült ökröt meg tudott volna enni. A szomjúságról nem is beszélek. Hát távolról valami világosságot lát.

Megy a világosság felé, látja, hogy egy szép kis kunyhó áll az erdő szélén. A kunyhó közepén asztal, az asztalon barátságos lámpa ég. Az asztal körül egy öreg bácsi, egy öreg néni, egy fiatal férfi és a felesége meg egy kis szőke lányka ülnek. Ülnek, mosolyognak, és báránypecsenyét esznek. Megkondul a Nyurga király szíve, mint a Mátyás-templom harangja húsvétkor:

– Jó emberek, éhes, fáradt és szomjas vagyok. Engedjetek magatok közé pihenni, enni, inni.

A benn ülők nem látták Nyurgát, de látták, hogy ebben a kérésben egy szomorú ember szól. Kikiáltott a néni:

– Gyere be, jó ember, ami a miénk, az a tiéd is.

Indul befelé Nyurga király, hát csak az egyik lábfeje fér be az ajtón. Az egész kunyhó fedelével együtt még a térdéig sem ért.

– Jaj, nagy vagyok, jaj, igen nagy vagyok! – jajgatott szegény Nyurga király.

A házbeliek pedig, amint meglátták az ormótlan nagy lábat, rémülten felugráltak.

– Ez nem magunkféle ember, ez valami gonosz emberevő! – kiáltozták remegve. És ki puskát, ki botot ragadott, lődözték, ütötték Nyurga lábát. Még a kis szőke leány is beledöfte a kis kését.

Szegény Nyurga király az éhsége, szomjúsága, és fáradtsága mellé most már sántikált is. Csak úgy vonszolta magát a magányos úton, s a lábnyomai tele voltak vérrel. Amint ment, egyik oldalútról egy kétlovas kocsi hajtott rá a nagy útra. Nyurga király odakönyörgött a kocsishoz:

– Jó ember, ha van gyermeked, az ő kacagására kérlek, engedj magad mellé. Nagyon fáradt vagyok, meg friss sebeim is vannak. Hull a vérem, és…

A kocsis közberöhögött:

– Mellém nem férsz, mert a bakon csak egy hely van. De ha akarsz, ülj be a fiatalurakhoz.

A kocsiból fiatal hangok kacagtak ki:

– Ülj be, kicsike, ülj be, Hüvelyk Matyi!

Nyurga király csak akkor eszmélt rá, hogy ő semmiképpen nem férhet be a batárba. A kocsis rákiáltott:

– Ha nem ülsz be közénk, hát nesze, egy kis emlék!

Azzal az ostorával arcul vágta Nyurga királyt, a lovak közé csapott és elvágtatott. Nyurga király majd' belevakult az új fájdalom égésébe. Keservesen kiáltotta a közeledő estébe, a világ négyirányú hallgatásába:

– Mit vétettem, hogy senki sem akar befogadni? Mit vétettem, hogy mindenki bánt?

De senki sem felelt. Az este már a sarkában volt, s szegény Nyurga király továbbcipelte magát. Öreg este volt, mikor egy erdő szélén lobogó tűzhöz ért.

A tűz körül pásztoremberek ültek. Hosszú nyárson szalonnadarabokat tartottak a tűz fölé. A kicsurranó zsírt nagy karaj kenyérre fogták fel. A szemük boldogan hunyorgott a készülő vacsora felé. A tűz melege, a sülő szalonna édes szaga, az együtt ülő emberek csendes békéje egyetlen nagy szívvé tették a Nyurga király két szemét, a hasát, egész elkínzott testét. Ennek a nagy szívnek a kérésével könyörgött:

– Jó emberek, engedjetek magatok közé, és juttassatok egy falatot nekem is! Titeket is anya szült, emlékezzetek szegény anyátok sírására, és ne kergessetek el! Fáradt vagyok, éhes vagyok, és hull a vérem. Elpusztulok fiatalon, ha nem könyörültök rajtam.

A kör szélén egy tízéves fiúcska ült, akinek szívéből még nem párolgott el az anyai mell melege. Szánakozva mondta Nyurga királynak:

– Üljön le, bácsi, mellém, majd én adok a szalonnámból magának.

Egy idősebb pásztor ráripakodott:

– A fene a buta kölykit, még bajt hozna ránk! Hát nem látod, milyen irgalmatlan hosszú ember? Ez megenné egyszerre minden elemózsiánkat, aztán mindnyájan éhen pusztulhatnánk. Menj el, idegen ember, hosszú ember, nem közénk való vagy.

– Még minket is megenne, ahogy én elnézem – tódította egy másik. – Nézzétek, mekkora szája van.

– Le sem hunynám a szemeimet, amíg a közelünkben van – kiáltotta a harmadik.

Most már mindnyájan féltek, és dühösek is voltak erre a különös idegenre, hogy megzavarta békés együttlétüket. Mindenik felemelte a botját, és Nyurga király felé hadonászott.

– Takarodj, te hosszú ember! Takarodj, te nem közénk való ember!

Nyurga király szemeire égő könnyek serkedtek. Kinyújtotta két hosszú karját az éjszakába, és zokogó hangon kiáltotta be a feketén hallgató erdőbe:

– Ó, anyám, édesanyám, téged kell átkoznom, akit legjobban szerettem. Miért nem szültél kisebbnek, miért nem szültél kisebbnek?

Barnabás úrnak csak most jutott eszébe, hogy a gyermekre nézzen: vajon kinyílt-e már figyelő arcán a mese rejtett virága. Hát Ilonka – az ő széke karjára hajtva fejét – csendesen aludt. Szűcs Barnabás méltatlankodva csóválta meg a fejét:

– Még kitelik a kölyöktől, hogy mindjárt az első mondatom után elaludt!

De már széles száját édes nevetés tette még szélesebbé:

– De legalább jól kimeséltem magamat. De a mese végéért kár, az lett volna a legszebb. Milyen dicsőségesen illett volna rám a szimbolizmusa.

Aztán végtelen szeretettel nézett az alvó gyermekre:

– Szegény, árva bogárkám, megvert a nagy búbánat, elpilledtél. Barnabás apuka le fog fektetni.

Az apuka szó, mint édes méz csurrant el a száján, és most a szája volt a lelke. Roppant óvatossággal felemelte a lehunyt szemű árvát, ágyához vitte, lefektette. Rátakart minden takarhatóságot. Két széket tett az ágy mellé. Az egyikre ráült, a másikra rányújtotta nedves lábait. Eltikkadva, élete minden tágra nyílt szemével nézte az alvó gyermeket.

Lassan, lassan, mint ijedt lámpagyújtogató az esti kültelek kietlenségébe: belopózott a boldogság szegény megvert, meggyűrt, megcsavart Szűcs Barnabásba. Egymás után gyújtotta fel élete lángjait. Már csak a távoli szegletek voltak sötétek és titokzatosak. Már nagy tűzhely lobogott a félrekergetett emberben, s vidám lángjainál bronzfürtű kislány hajolt a fővő vacsora szétáradó boldogsága fölé.

Már édes hangja, amelyben minden élethez tartó gyökér fogta lelkét, melyben ott volt minden életbe nyíló virág méze, hosszú rezdülésű hívással hívta:

– Apuka, kész a vacsora! Jöjjön vacsorálni!

Valami nézés hidege ütötte meg felforrósodott lelkét. A padló két nagy, szemüveges üregszemével metsző hidegen nézett rá: „El fogsz pusztulni, Szűcs Barnabás, látom benned a felgyűlt halált – mondták a szemek. Irtózatos szájak vak vonaglása röhögött feléje a padlóról: – Megdöglesz, Szűcs Barnabás, éhen fogsz megdögleni, nincs irgalom!" A szoba kietlenségében testetlen sóhajtások szálltak: „Nincs menekvés! Nincs kegyelem!" – húztak át a sóhajtások Barnabás úr szívén, s a sápadt gabonaszálak megreszkettek az éjszaka hallgatásában. Mint láthatatlan jegenyék súlyos árnyékai, felálltak a gondok, és izzó harapófogóval közeledtek a meghajló ember felé. Az egész roppant éjszaka olyan volt, mint egyetlen mérhetetlen, megdermedt jajkiáltás. A hosszú ember eloltotta a villanyt. Az éjszaka vak jégszikláin halk tovaömléssel két meleg forrás fakadt. Az alvó gyermek pihegése és a virrasztó férfi zokogása.